

Norbert Mendecki

Koniec utrapień - wywyższenie Izraela u Sof 3, 18-20

Collectanea Theologica 53/4, 53-59

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. NORBERT MENDECKI, Wiedeń

KONIEC UTRAPIEŃ — WYWYŻSZENIE IZRAELA U SOF 3, 18—20

Księgę Proroka Sofoniasza można podzielić na trzy części¹: pierwsza obejmuje groźby skierowane przeciwko Judzie (1, 2—2, 3) i przeciwko obcym narodom (2, 4—15). Druga podobnie zawiera groźby przeciwko Jerozolimie (3, 1—7) i obcym narodom (3, 8). Ostatnia część zapowiada obietnice zbawcze dla narodów (3, 9—10) i dla Izraela (3, 11—15)². Narody nawrócą się do Jahwe (3, 9—10), a Izrael odnowi się moralnie. Wiersze 14 i 15 są powtórzeniem myśli zasadniczej, zawartej w wierszach 11—13. Następstwem moralnego odnowienia będzie raj tzn. stan pokoju bez zamieszek i wojen. Wiersze 16—20 uzupełniają obietnice dla Izraela (w. 11—13, 14—15). Wiersze te odróżniają się wyraźnie od poprzednich, gdyż niosą nagą prawdę, a nie — jak w. 11—13, 14—15 — mówią o świetlanej przyszłości Izraela³. Ponieważ czas ostateczny jeszcze nie nadszedł, Izrael żyje w diasporze. W. 16—17 powtarzają treść wiersza 15. Pomimo rozproszenia Jahwe pozostaje z narodem i „rejestruje” jego zniewagi i cierpienia. Wiersze 18—19 zawierają — jak zauważył Wilhelm Rudolph⁴ — „jedno z najstarszych świadectw starożytnego antysemityzmu, albo lepiej antyjudaizmu, którego korzenie tkwią, nie w jakichś odrażających charakterach Żydów albo w motywach rasistowskich, lecz w samej religii żydowskiej. Żydzi diaspery boleśnie przeżywali oddalenie od świętowań kultowych w Jerozolimie i robili z pewnością wszystko, aby wypełnić przynajmniej te obowiązki i przepisy, które były możliwe do wykonania na ziemi pogańskiej (obrzezanie, szabat, przepisy o potrawach). Ale właśnie przestrzeganie owych przepisów spychało ich w izolację, której powody widział świat pogański w pysze i wywyższaniu się Żydów. To prowadziło często do wyśmiewania, obelg, a nawet do ostrych śpieć”. Ponieważ Żydzi w diasporze muszą cierpieć zniewagi, Jahwe zbierze wszystkich rozproszonych, aby w ten sposób poniżenie diaspery przemienić w sławę i chwałę. Wiersz 20 precyzuje termin zapowiedzianej przyszłości: ona nastąpi jeszcze za życia słuchaczy.

¹ Według W. Rudolph, *Micha, Nahum, Habakuk, Zephanja*, Gütersloh 1975, 255—256.

² Por. D. Deden, *Sophonias (Buch)*, w: *Bibel-Lexikon* (1968, 1618—1619).

³ Por. W. Rudolph, *dz. cyt.*, 298—300.

⁴ W. Rudolph, *dz. cyt.*, 299.

Sof 3, 18—20 można przetłumaczyć w następujący sposób:

- 18 Bolejących w oddaleniu od miejsc świętowania
zabiorę od ich prześladowców⁵,
ponieważ z powodu mnie znosili hańbę⁶.
- 19 Oto występuję przeciwko wszystkim twoim ciemiężcom
w owym czasie,
pomogę chromemu, zabiorę to, co rozproszone
i uczynię z nich chwałę i sławę po wszystkiej ziemi,
gdzie doznawali zawstydzienia.
- 20 W owym czasie przywiodę was
i wtenczas⁷ was zgromadzę⁸;
albowiem dam wam imię i chwałę u wszystkich narodów ziemi,
gdy odmienię wasz los,
jeszcze w czasie waszego życia
— mówi Jahwe.

W w. 18 Jahwe zapowiada wszystkim przygnębionym wyzwolenie spod jarzma ciemiężców. Czasownik *jaga* NI, PI i HI spotykamy najczęściej w Księdze Lamentacji⁹. Na uwagę zasługuje Lam 1,4. Tutaj znajduje się zarówno czasownik *jaga* NI¹⁰, jak i słówko *mo'ed*, oznaczające „zebranie świąteczne” albo „czas uroczysty”¹¹. Pod względem treści istnieje jednak różnica pomiędzy tymi tekstami. Według Lam 1,4 przyczyną smutku i przygnębienia było zburzenie Jerozolimy i tym samym zakończenie pięknej służby Bożej w Jerozolimie. Natomiast według Sof 3, 18 powodem tym było oddalenie od Jerozolimy, które uniemożliwiało udział w tych świętowaniach¹². W wyrażeniu „bolejący w oddaleniu od miejsc świętowania” słyhać echo orędzia Deuteroizajaszowego. Iz 43, 5—6

⁵ Tekst skażony. Propozycja W. Rudolpha (dz. cyt., 294) jest przekonująca, ponieważ „od ich prześladowców” w w. 18 odpowiada wyrażeniu „od twoich ciemiężców” w w. 19.

⁶ Tekst skażony. Propozycja W. Rudolpha (dz. cyt., 294) wydaje się dobrym rozwiązaniem („ponieważ z powodu mnie znosili karę”); podobnie L. Sabottka, *Zephanja. Versuch einer Neuübersetzung mit philologischem Kommentar*, Rom 1972, 136.

⁷ Małą korekturę w pisowni proponuje W. Rudolph, dz. cyt., 294 (*ube'et* w miejsce *uba'et*).

⁸ Najprawdopodobniej chodzi tutaj o sufiskoniugację czasownika *qab-batz* PI, por. sufiskoniugacja tego czasownika w w. 18.

⁹ Por. formę NI 2 razy (Lam + Sof), PI 1 raz (Lam), HI 5 razy (z tego 3 razy Lam, Job 1 raz i Iz 1 raz), według G. Lisowsky, *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament*, Stuttgart 1958, 558. Czasownik ten należy więc do języka okresu niewoli babilońskiej.

¹⁰ Owa forma czasownikowa występuje w całym Starym Testamencie tylko w tych wymienionych tekstach.

¹¹ Chodzi więc tutaj o wielkie święta, obchodzone w Jerozolimie, por. W. Rudolph, dz. cyt., 293.

¹² O rozmieszczeniu Żydów w państwie perskim informuje J. Bright, *Geschichte Israels. Von den Anfängen bis zur Schwelle des Neuen Bundes*, Düsseldorf 1966, 392—394.

i 49, 12 mówi bowiem o zebraniu rozproszonych ze wszystkich krańców ziemi¹³. Tęsknota za ojczystym kultem świątyni zostawiła swe ślady przede wszystkim w psalmach 27, 4; 42, 3; 43, 3—4; 63, 3; 84, 2—4. To byłoby pierwszym powodem (wewnętrzny) smutku. Drugi powód przygnębienia znajdujemy w końcu w. 18. Wilhelm Rudolph odczytał to trudne miejsce jako „od ich prześladowców”¹⁴. A więc chodzi tutaj o te wszystkie zniewagi, cierpienia i obelgi, które były udziałem Żydów w diasporze. One to składają się na „przyczynę zewnętrzną”. Pp 28, 58—61 obwieszcza karę dla Izraela w postaci plag, jeśli on nie będzie wypełniał Prawa. Ten sam temat powraca w księgach prorockich¹⁵. Księga Lamentacji zawiera dokładniejszy opis zniewag i udręk w niewoli. Lam 3, 30 mówi o uciśnionym mężu, który wystawia policzek bijącemu i w ten sposób ściga na siebie hańbę¹⁶. W wierszu tym występuje słowo „hańba”, podobnie jak w naszym tekście Sof 3, 18. Dwa wersy dalej (Lam 3,32) znajduje się czasownik *jaga* HI¹⁷. To wskazuje, że Sof 3, 18 spokrewniony jest pod względem słowno-treściowym z Księgą Lamentacji.

Powód zebrania rozproszonych streszcza ostatnia część w. 18: „ponieważ z powodu mnie znosili hańbę”¹⁸. Sformułowanie to powstało w oparciu o Jer 15, 15. Poprzez słowo „hańba” sięga autor w. 18 do prorockiej tradycji. Prorok Jeremiasz zapowiadał ludowi nadejście sądu Bożego, który przyniesie mu hańbę (Jer 23, 40; 24, 9; 29,9; 42, 18; 44, 8. 12 itp.)¹⁹. Koniec hańby, który nastąpił wraz z ogłoszeniem edyktu przez Cyrusa, obwieszcza Deuteroizajasz (Iz 54, 4)²⁰ i Ezechiel (Ez 36, 15. 30). Pomimo tego część Żydów nie wróciła do ojczyzny i tej grupie żyjącej w diasporze zapowiada się koniec hańby, znoszonej ze względu na Boga Jahwe.

W. 19 jest kontynuacją myślową wiersza poprzedniego. Jahwe nie zadowala się samym tylko zebraniem rozproszonych. On, który jest sprawiedliwy, występuje przeciwko wszystkim, którzy spowodowali żydowską diasporę. Czasownik *'asa* u Ez 22, 14 niesie groźbę. Według Iz 60, 14 kara dla narodów, którzy ciemnili naród, będzie polegała na tym, że owe narody przyjdą do Jerozolimy i będą uczestniczyć w dobrach eschatologicznych. Przy tym musimy tutaj odnotować zależność słowną od Iz 60, 14. Wyrażenie „przeciwko wszystkim twoim ciemnościom” występuje w obydwu tekstach tj.

¹³ Por. „Oto ci przychodzą z daleka, oto tamci z Północy i z Zachodu, a inni z krainy Sinitów” (Iz 49,12).

¹⁴ W. Rudolph, dz. cyt., 294.

¹⁵ Por. Iz 14, 17; 19, 8; 30, 14; Jer 6, 7; 10, 19; 15, 18; 30, 12 itp.

¹⁶ Por. Iz 50, 6.

¹⁷ Czasownik ten spotykamy jeszcze w Lam 3, 61; 5, 1. Na uwagę zasługuje Lam 5, 1, ponieważ wiersz ten stanowi rodzaj wprowadzenia w opis zniewag (w. 2—18).

¹⁸ Tak odczytał W. Rudolph, dz. cyt., 294 ten trudny passus.

¹⁹ Por. Ez 5. 14. 15; 16, 57; 22, 4 itp.

²⁰ Por. Iz 25, 8.

Sof 3, 19 i Iz 60, 14, chociaż Sof 3,19 nie mówi nic konkretnego, na czym ma polegać owo „wystąpienie” Jahwe przeciwko ciemiężcom, tzn. jak będzie wyglądał sąd Jahwe nad narodami. Następne słowa mówią tylko o tym, że ów sąd przyniesie zbawienie dla chromych i rozproszonych.

Można przyjąć, że twórca tekstu Sof 3, 19 wykorzystał rozdział 34 Księgi Ezechiela w dwóch wypadkach: Ezechielowski obraz cierpiących owiec (Ez 34. 4. 16) znajduje się u Sof 3, 19 w obrazie „chromych i rozproszonych”. Pomoc u Sof 3, 19 odnosi się do owiec, podobnie jak u Ez 34, 22. Wszystkie inne miejsca z *jasza'* HI w których Jahwe jest podmiotem tego czasownika (dla przykładu Iz 43, 12;²¹ Ez 36, 29; 37, 23 itp.) mówią ogólnie o pomocy, pomijając obraz pasterza. Stąd też możemy obraz Ezechielowski zebrania rozproszonych owiec z czasownikiem *jasza'* HI uważać za tło powstania Sof 3, 19²².

Jahwe przynosi zbawienie chromym i rozproszonym. Sformułowanie „chromi i rozproszeni” znajduje się także u Mi 4, 6—7. Obydwa teksty Sof 3, 19 i Mi 4, 6—7 wykazują zależność słowno-treściową. Tłem dla obydwu tekstów jest Ezechielowski obraz zebrania rozproszonych owiec przez Jahwe (Ez 34) jako dobrego pasterza²³. Ez 34. 4. 16 wymienia całą serię „dział” Jahwe w stosunku do swoich owiec²⁴. Z tej całej serii Sof 3, 19=Mi 4, 6—7 biorą tylko słowo „rozproszeni”. Do tego dochodzi drugie wyrażenie „chomi”. Czasownik „utykać” (kuleć) spotykamy oprócz Sof 3,19 i Mi 4, 6—7 tylko w Rdz 32, 32, gdzie o Jakubie powiedziane jest, że po ciężkiej walce z Bogiem, porażony w staw biodrowy, utykał na nogę.

Zebranie rozproszonych zrobi wielkie wrażenie na obcych narodach, tak że w ten sposób hańba życia w diasporze zamieni się w „chwałę i sławę” pośród ludów całej ziemi. W. 19 sięga do deuteronomickiej idei (Pp 26,19), według której Izrael wywyższony zostanie „we czci, sławie i wspaniałości” ponad wszystkie narody. Jednak nie spełniła się ta przepowiednia z powodu grzechów Izraela (Jer 13, 11). Ale po upływie kary obietnica staje się znowu aktualna. Teksty Jer 33, 9;²⁵ Iz 54; 60—62 przepowiadają przyszłą „cześć” dla Izraela. Wydaje się, że Sof 3, 19 powstał pod wpływem Iz 60—62. Obce narody będą nucić radośnie hymny na „cześć”

²¹ Według C. Westermann, *Das Buch Jesaja. Kapitel 40—66*, Göttingen 1970, 98 należy skreślić w Iz 43, 12 *jasza'* HI.

²² Na uwagę zasługuje fakt, że w Księdze Ezechiela występuje *jasza'* HI tylko w 1 os. 1. p. sufiksokoniugacja, podobnie jak u Sof 3,19, por. Ez 34, 22; 36, 29; 37, 23.

²³ W. Zimmerli, *Ezechiel*, Neukirchen-Vluyn 1969, 832—834.

²⁴ Por. „Zagubioną odszukam, zabłąkaną sprowadzę z powrotem, skałeczoną opatrzę, chorą umocnię, a tłustą i mocną będę ochraniał”. w. 16.

²⁵ Wielu egzegetów jest zdania, że Jer 33 nie pochodzi od proroka Jeremiasza, por. A. Weiser, *Das Buch Jeremia*, Göttingen 1969, 303.

Jahwe (Iz 60,6). Mianem „cześć” zostają nazwane nie tylko bramy Jerozolimy (Iz 60,18), ale także samo miasto (Iz 62, 7). To oznacza dla Izraela koniec hańby (Iz 61, 7)²⁶, ponieważ nawet synowie ciemiężców przyjdą do Jerozolimy z pokłonem (Iz 60, 14)²⁷. To wszystko stanie się na oczach narodu dzięki Jahwe (Iz 60, 4)²⁸. Ten osobisty czyn Jahwe zostaje podkreślony u Iz 60, 15—17²⁹.

W. 20 zaczyna się obietnicą powrotu do ojczyzny, przy czym zostają użyte czasowniki *bo' HI* i *qabbatz PI*. Czasownik *bo' HI* występuje tylko jeden jedyny raz w Księdze Sofoniasza, w naszym tekście³⁰. Motyw powrotu do ojczyzny jest typowy dla okresu niewoli babilońskiej. Powrót rozproszonych do ojczyzny przepowiada Deuteroizajasz (Iz 43, 5—6; 49, 22) i Tritoizajasz (Iz 60, 9), najczęściej jednak spotykamy ów motyw w Księdze Ezechiela³¹. Inne teksty obwieszczające powrót do ojczyzny (Jer 3, 14;³² 23, 8;³³ 25, 9;³⁴ 31, 8³⁵ czy Sach 8, 8; 10.10³⁶) pochodzą z czasów późniejszych. Stąd możliwa zależność naszego tekstu od Deuteroizajasza i Ezechiela. Do tego należałoby jeszcze dodać, że powiązanie pomiędzy *bo' HI* i partykułą 'et (z sufiksem), występujące w naszym tekście, spotykamy tylko u Ez 36, 24 i 37, 21. Podobnie sufiks-konjugacja czasownika *qabbatz PI*, razem z partykułą 'et zdradza język proroka Ezechiela i jego szkoły³⁷. Należałoby jeszcze dodać paralelne powiązanie pomiędzy *qabbatz PI* i *bo' HI* u Ez 34, 13; 36, 24; 37, 21.

W dodanym później wierszu 20 wywyższenie Izraela z wiersza 19 zostaje prawie dosłownie powtórzone. Wyrażenie to w długiej wersji brzmi następująco: *szub ('et) szebut/szebit*. Z czasownikiem *szub Q* występuje ono 18 razy w Starym Testamencie: Pp 30, 3; Jer 29, 14; 30. 3.18; 31, 23; 48, 47; Ez 16, 53; 29, 14; Oz 6, 11; Am 9, 14; Sof 2, 7; 3, 20; Ps 14, 7; 53, 7; 85, 2; 126,

²⁶ Por. „gdzie doznawali zawstydzienia” w Sof 3, 19.

²⁷ Wyrażenie „twój ciemiężcy” występuje zarówno u Iz 60, 14, jak i u Sof 3, 19.

²⁸ Podobnie jak w Sof 3, 20.

²⁹ Por. „i uczynię z nich” w Sof 3, 19.

³⁰ Por. E. Jenni, *bo'kommen*, w: THAT I, 264—269, szczeg. 265.

³¹ Por. Ez 20, 28. 35. 37. 42; 34, 13; 36, 24; 37, 12. 21; 39, 2; 40, 2. 17 itp.

³² Jer 3, 14—17 powstał prawdopodobnie w końcu niewoli babilońskiej. S. Böhm er, *Heimkehr und neuer Bund. Studien zu Jeremia 30—31*, Göttingen 1976, 37—38 nie wyklucza możliwości późniejszego pochodzenia.

³³ Jer 23, 7—8 zdradza język szkoły deuteronomickiej i pokrewny jest Deuteroizajaszowi. Tekst ten powstał w okresie niewoli, por. S. Böhm er, dz. cyt., 36—37.

³⁴ Jer 25, 1—14 należy do opowiadania Barucha, A. Weiser, dz. cyt., 216—217.

³⁵ Jer 31, 7—8 pokrewny jest Deuteroizajaszowi i pochodzi prawdopodobnie z okresu niewoli, por. S. Böhm er, dz. cyt., 66—68.

³⁶ Por. Th. R. Robinson-F. Horst, *Die zwölf Kleinen Propheten*, Tübingen³ 1964, 213—214.

³⁷ Por. Ez 11, 17; 20, 34.41; 36, 24; 37, 21; 39, 27.

1.4; Job 42, 10. Tekst Pp 30, 3 powstał pod wpływem Ezechiela³⁸. Obietnica zbawcza z Jer 29, 10—14 jest przez wielu egzegetów uważana za nieautentyczną³⁹. Perykopa Jer 30, 1—4 jest pochodzenia deuteronomickiego⁴⁰. Czas powstania tekstów Jer 30, 18—20 i Jer 31, 22 datuje się na okres niewoli babilońskiej⁴¹. U Jer 48, 47 łatwo rozpoznać pracę redaktorską, ponieważ przepowiednia zbawcza dla Moabu (Jer 48, 37) stoi w sprzeczności do poprzedniego wiersza⁴². Oz 6, 11 stanowi prawdopodobnie judejską głosę, z wyraźnym echem języka wygnania⁴³. Podobnie Am 9, 14 pochodzi z tego samego okresu⁴⁴. Sof 2, 7ac należy do późniejszych warstw tej księgi⁴⁵. Ps 14, 7; 53, 7; 85, 2; 126, 1.4 zawierają wyrażenia pochodzące z okresu po niewoli babilońskiej⁴⁶. Z tego samego okresu pochodzi Job 42, 10⁴⁷. Jeżeli chodzi o miejsce Ez 16, 53 i 29, 14, obydwa przypisuje się szkole proroka⁴⁸. Tak Ezechielowski obraz rozproszonych owiec (Ez 34, 4.16) mógł się przyczynić do powstania wyrażenia „odmienić los”.

Odmiana losu dokonuje się „na oczach” Izraelitów. Powyższe wyrażenie występuje tylko jeden raz w całej Księdze Sofoniasza. Najczęściej spotykamy je u Ezechiela⁴⁹. Na szczególną uwagę zasługuje Ez 39, 25—27, ponieważ tutaj, jak i w naszym tekście Sof 3, 20, odmiana losu dokona się na oczach Izraelitów. Tym samym można stwierdzić pewne pokrewieństwo słowno-treściowe pomiędzy obydwojema tekstami.

Sof 3, 18—20 jest nacechowany słownictwem okresu niewoli babilońskiej. W. 18 używa przede wszystkim język Księgi Lamentacji. Ponieważ autor tego wiersza nie tylko „lamentuje” z powodu beznadziejnego położenia narodu (co jest rzeczą typową dla Księgi Lamentacji), lecz również przepowiada koniec hańby swojego narodu, dowodzi to pewnej zależności treściowej od Deuteroizajasza i Ezechiela. Myśl o sędzie nad ciemieżcami Izraela i jego wywyż-

³⁸ Por. N. Mendeki, *Die Sammlung des zerstreuten Volkes* (rozpr. dokt.), Wien 1980, 2—10.

³⁹ S. Böhmer, *dz. cyt.*, 33—34.

⁴⁰ S. Böhmer, *dz. cyt.*, 47—49.

⁴¹ S. Böhmer, *dz. cyt.*, 65 i 72.

⁴² Włączenie w. 47a w tekst było podyktowane względami historycznymi, por. W. Rudolph, *Jeremia*, Tübingen³ 1968, 283—284.

⁴³ H. W. Wolff, *Dodekapropheten 1: Hosea*, Neukirchen-Vluyn³ 1976, 157.

⁴⁴ A. Weiser, *Das Buch der zwölf Kleinen Propheten I: Die Prophe- ten Hosea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Micha*, Göttingen⁶ 1974, 203, inaczej W. Rudolph, *Joel, Amos, Obadja, Jona*, Gütersloh 1971, 285—286 i H. W. Wolff, *Dodekapropheten 2: Joel und Amos*, Neukirchen-Vluyn 1969, 405—406.

⁴⁵ Por. W. Rudolph, *Micha, Nahum, Habakuk, Zephanja*, *dz. cyt.*, 280.

⁴⁶ H. J. Kraus, *Psalmen*, Neukirchen-Vluyn⁵ 1978, 247, 556, 755, 1033.

⁴⁷ G. Fohrer, *Das Buch Hiob*, Gütersloh 1963, 42.

⁴⁸ W. Zimmerli, *dz. cyt.*, 371, 715.

⁴⁹ U Ez 31 razy, Jer 15 razy, Pp 11 razy, Iz 2 razy, według E. Jen- ni — D. Vetter, *'ajin Auge*, w: THAT II, 259—268, szcze- g. 260.

szenie jest bliskie Iz 60—62. Środkowe partie wiersza 19 z czasownikiem *jasza'* HI i z wyrażeniem „chromi i rozproszeni” (to samo wyrażenie spotykamy u Mi 4, 6—7) wykazują wpływ Księgi Ezechiela. Podobny schemat mamy w wierszu 20. Partie z czasownikami *bo'* HI i *qabbatz* PI sufiks-koniugacja i z wyrażeniami „odmienić los” i „na oczach” są również zależne od słownictwa Ezechiela. Natomiast „wywyższenie Izraela” łączy się z Iz 60—62.

Sof 3, 18—20 wyrósł z sytuacji Izraela po niewoli babilońskiej. W tym okresie było rzeczą niemożliwą mówić jedynie o wywyższeniu pogan (Sof 3, 9—10), nie wspominając ani słowem wywyższenia Izraela. Dlatego Sof 3, 18—20 stanowi w tym kontekście zakończenie proctw.

Jakie teologiczne znaczenie ma *qabbatz* PI w tym zakończeniu? „Zebrać” znaczy najpierw „powrót” do ojczyzstego kultu. Takie znaczenie tego słowa jest czymś nowym w całej historii tego pojęcia⁵⁰. Powrót do ojczyzny oznacza również wyzwolenie od ciemnych i równocześnie koniec hańby, którą Izraelici cierpieli ze względu na Boga Jahwe. W. 19 przedstawia cały zestaw „działań” Jahwe na rzecz Izraela przy jego gromadzeniu. Gromadzenie oznacza sąd nad ciemnościami, dla Izraela jednak jest to leczenie bolesnych ran, które na końcu przekształci się w wywyższenie całego narodu. Ponieważ to wszystko według wiersza 20 dokona się jeszcze za życia słuchaczy, chodzi tutaj o realizację Bożych obietnic w najbliższej przyszłości.

DAS ENDE DER SCHMACH UND DIE ERHÖHUNG ISRAELS IN ZEF 3, 18—20

Zef 3, 18—20 ist in sprachlicher Hinsicht exilisch-nachexilisch geprägt. V. 18 verwendet vorwiegend die Sprache der Klagelieder. Da aber der Verfasser von V. 18 nicht nur über die Lage des Volkes klagt, wie dies in den Klageliedern Fall ist, sondern darüber hinaus das Ende der Schmähung über das Volk verkündet, weist er eine inhaltliche Verwandtschaft mit Deuterjesaja und Ezechiel auf. Der Gedanke des Gerichtes über die Peiniger Israels und die Erhöhung Israels in V. 19 steht den Kapiteln Jes 60—62, also Tritojesaja nahe. Die mittleren zwei Satzreihen in V. 19 mit dem *jascha'* HI, wie auch der Ausdruck „das Hinkende und das Zerstreute”, der auch in Mich 4, 6—7 vorkommt, sind von Ezechiel beeinflusst. Eine ähnliche Kombination weist V. 20 auf. Die Satzreihen mit den Verben *bo'* HI, *qabbatz* PI Suffixkonjugation und mit den Ausdrücken „Schicksal wenden” und „vor den Augen” sind wiederum dem Buch Ezechiels nahe. Die Erhöhung Israels steht hingegen in Verbindung mit Jes 60—62, d.h. mit Tritojesaja.

⁵⁰ Por. N. Mendeccki, dz. cyt., 11, 23, 47—48, 61—62 itp.